

(Time: 3 Hours)

[Total Marks: 100]

N. B.:-All questions are compulsory.

सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

All question carry equal marks.

सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

Figures to the right indicate full marks.

उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Text: Grammar, Buddhist Philosophy, History of Pali Literature. III

Q.1. Answer the following: -Any Two:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे उत्तर लिहा.

a) Transliteration: - Devanagari to Roman script.

देवनागरी लिपीतून रोमन लिपीत रुपांतर करा.

१. एवं वुत्ते, सङ्गारवो माणवो भगवन्तं एतदवोच-“अभिककन्तं, भो गोतम, अभिककन्तं, भो गोतम! सेय्यथापि, भो गोतम, निक्कुज्जितं वा उक्कुज्जेय्य, पटिच्छन्नं वा विवरेय्य, मूळहस्स वा मग्गं आचिकखेय्य, अन्धकारे वा तेलपज्जोतं धारेय्य- चक्खुमन्तो रूपानि दक्खन्तीति- एवमेवं भोता गोतमेन अनेकपरियायेन धम्मो पकासितो। एसाहं भवन्तं गोतमं सरणं गच्छामि धम्मञ्च भिक्खुसङ्घञ्च। उपासकं मं भवं गोतमो धारेतु अज्जतगगे पाणुपेतं सरणंगत”न्ति।

b) Translate – Pali sentences into Marathi or English.

पाली वाक्यांचे मराठी किंवा इंग्रजीत भाषांतर करा.

१. याचका नरेहि भत्तं याचन्ति.
२. पुत्ता मातुलेहि पञ्हं पुच्छन्ति.
३. वानरा रुक्खं आरुह्य फलानि खादन्ति.
४. फलानि खादितुं मक्कटा रुक्खेसु चरन्ति.
५. अहं हिरञ्जं परियेसन्तो दीपमिह् आवाटे खाणामि.

c) Make sentences in Pali. (With the help of given verb.)

दिलेल्या क्रियापदांच्या आधारे पालित वाक्य लिहा.

१. भुञ्ज =खाणे	[Present Tense-वर्तमान काळ]
२. पस्स =पाहणे	[Present Tense-वर्तमान काळ]
३. पस्स = पाहणे	[Future Tense-भविष्यकाळ]
४. आगम= येणे	[Future Tense-भविष्यकाळ]
५. भाय=घाबरणे \ भिणे	[Past Tense-भूतकाळ]

Q.2. Answer the following: -Any Two:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा.

a] Recognition and explain the underline noun and Pronoun-Any Ten. (With the help of given Paragraph.)

दिलेल्या उताऱ्याच्या आधारे- रेखांकित केलेले नाम आणि सर्वनाम ओळखा आणि स्पष्टीकरण करा.- (कोणतेही दहा)

१. अतीत हिमवन्ते गङ्गातीरे एकस्मिं उदुम्बरवने अनेकसहस्रा सुवा वसिसु। तत्रेको सुवराजा अत्तनो निवास रुक्खस्स फलेसु खीणेषु यं यदेव अवसिद्धं होति अङ्कुरो वा पत्तं वा तचो वा, तं तं खादित्वा गङ्गायं पानीयं पिवित्वा परमप्पिच्छो सन्तुट्ठो हुत्वा अञ्जत्थ न गच्छति। तस्स अप्पिच्छसन्तुट्ठभागुणेन सक्कस्स भवनं कम्पि। सक्को आवज्जमानो तं दिस्वा तस्स वीमंसनत्थं अत्तनो आनुभावेन तं रुक्खं सुक्खापेसि।

b] Recognition and explain the underline Tense and Moods-Any Ten.(With the help of given Paragraph.)

दिलेल्या उताऱ्याच्या आधारे- रेखांकित केलेले काळ आणि अर्थ ओळखा आणि स्पष्टीकरण करा.- (कोणतेही दहा)

१. एको नागराजापिस्स सुपण्णराजा च उपट्ठानं आगच्छन्ति। “भन्ते, अम्हाकं जातका नामे गण्हन्ता बहू विनस्सन्ति, एतेसं नागानं गहणनियामं मयं न जानाम, गुह्यकारणं किर तेसं अत्थि, सक्कुणेय्याथ नु खो तुम्हे एते पियायमाना विय तं कारणं पुच्छित्तुन्ति। “नागराज, सुपण्णा किर तुम्हे गण्हन्ता बहू विनस्सन्ति, तुम्हे गण्हन्ता कथं गण्हित्तुं न सक्कोन्ती”ति। भन्ते, इदं अम्हाकं गुह्यं रहस्सं, मया इमं कथेन्तेन जातिसङ्घस्स मरणं आहटं होतीति। किं पन त्वं, आवुसो, “अयं अञ्जस्स कथेस्सती”ति एवंसञ्जी होसि, नाहं अञ्जस्स कथेस्सामि, अत्तना पन जानितुकामताय पुच्छामि, त्वं मय्हं सद्वहित्वा निब्भयो हुत्वा कथेहीति। नागराजा “न कथेस्सामि, भन्ते”ति वन्दित्वा पक्कामि। पुनदिवसेपि पुच्छि, तथापिस्स न कथेसि।

c] Recognition and explain the underline *tva* and *tum*- Any Ten.(With the help of given Paragraph.)

दिलेल्या उताऱ्याच्या आधारे- रेखांकित केलेले त्वा आणि तुं प्रत्यय ओळखा आणि स्पष्टीकरण करा.- (कोणतेही दहा)

१. सो थोकञ्जेव तथागतेन सद्धिं चरित्वा मनोसिलारसे निमुगो विय बुद्धरस्मीनं अन्तो पविट्ठो सत्थारं थोमेत्वा वन्दित्वा तुच्छपच्छिमेव गहेत्वा गेहं अगमासि। अथ नं भरिया पुच्छि “कहं पुप्फानी”ति? राजा मं घातेतुं वा रद्धतो वा नीहरतुं, अहं जीवितं परिच्चजित्वा सत्थारं पूजेसिं, सब्बपुप्फानि अट्ठ मुट्ठियोव अहेसुं, एवरूपा नाम पूजा जाता। अथस्स भरिया अन्धबालताय एवरूपे पाटिहारिये पसादं नाम अजनेत्वा तं अक्कोसित्वा परिभासित्वा “राजानो नाम चण्डा, सकिं कुट्ठा हत्थपादादिच्छेदनेन बहुम्पि अनत्थं करोन्ति, तथा कतकम्मेन मय्हम्पि अनत्थो सिया”ति पुत्ते आदाय राजकुलं गन्त्वा रज्जा पक्कोसित्वा “किं एत”न्ति पुच्छिता आह-“मम सामिको तुम्हाकं उपट्ठानपुप्फेहि सत्थारं पूजेत्वा तुच्छहत्थो घरं आगन्त्वा ‘कहं पुप्फानी’ति मया पुट्ठो इदं नाम वदेसि।

Q.3. Answer the following: -Any Two:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे उत्तर लिहा.

a] Do as Directed (with the help of given sentences-Write answer in Pali.)

[दिलेल्या वाक्यांच्या आधारे कंसात सांगितल्याप्रमाणे करा.- पालित उत्तरे लिहा.]

१. नरस्स पुत्तो भत्तं याचति | [Recognise the case- विभक्ती ओळखा]
२. वानरा रुक्खेहि आवाटं पतन्ति | [Make it Singular- एकवचन करा]
३. रजको सहायकेन सह साटकं धोवति | [Make it plural- अनेकवचन करा]
४. मम आचरियेन पोत्थकं लिखि | [Write in present tense -वर्तमान काळ करा]
५. सीहो गुहाय सयित्वा पब्बत्तं किळति | [Write in future tense -भविष्यकाळ करा]

b) Match the following pairs. (खालील जोड्या जुळवा.)

१. मक्कटा	खेत
२. सिंहो	उदकं
३. गोणा	आकसे
४. मच्छा	वनं
५. सकृणा	गुहायं

c) Fill in the Blanks. (रिकाम्या जागा भरा.)

१. व्याघो च सींहं खादन्ति ।
२. उपासक्रे संघस्स चिवरे।
३. रजक्स मातुलोधोवति ।
४.भिक्षं याचित्वा रुक्खमुले निसीदति ।
५. सूनखा आवाटे खणित्वा निसीदन्ति ।

Q.4. Answer the following: -Any Two:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे उत्तर लिहा.

- a) Define the term 'सम्मादिट्ठि' and write the content of 'सम्मादिट्ठि' in short? 'सम्मादिट्ठि' ह्या शब्दाचा अर्थ सांगून 'सम्मादिट्ठि'त काय सांगितले आहे ते थोडक्यात लिहा.
- b) Explain in detail 'दुक्ख निरोध अरियसच्च' 'दुक्ख निरोध अरियसच्च' सविस्तर स्पष्ट करा.
- c) On the basis of 'सम्मासति' Explain what is 'वेदनानुपस्सना'? 'सम्मासति' च्या आधारे 'वेदनानुपस्सना' काय आहे – स्पष्ट करा.

Q.5. Answer the following: -Any Two:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे उत्तर लिहा.

- a) Discuss about 'Khuddakapatha' and 'Itivuttaka' of the books of Khuddaka nikaya. खुद्दकनिकायाच्या 'खुद्दकापाठ' आणि 'इतिवृत्तक' ग्रंथाविषयी चर्चा करा.
- b) Write in detail about 'Digha Nikaya' and 'Majjhima nikaya.' 'दीघनिकाय' आणि 'मज्झिमनिकाया' विषयी सविस्तर लिहा.
- c) Define the term 'Jataka' and write in short what 'Jataka' is all about. 'जातक'या शब्दाचा अर्थ सांगून 'जातकात' काय आहे ते थोडक्यात सांगा.